

Svit

spašava živote

**DRŽAVNI PROGRAM PROBIRA
I RANOG OTKRIVANJA
PREKANCEROZNIH PROMJENA
I RAKA DEBELOG CRIJEVA
I REKTUMA**

Vrijeme je da mislite na sebe.

Rak debelog crijeva i rektuma – skriveni ubojica

Od raka debelog crijeva ili rektuma u Sloveniji godišnje oboli oko 1400 ljudi. Nažalost, mnogo ljudi zbog tog raka i umre – jer bolest otkriju prekasno. Naime, taj se rak u tijelu razvija više godina bez vidljivih znakova bolesti, a kad se pojave prepoznatljivi simptomi, bolest je često u vrlo uznapredovaloj fazi kad je liječenje teško.

Ne samo da se rak debelog crijeva ili rektuma može potpuno izliječiti, ako je otkriven dovoljno rano, nego ga možemo i spriječiti ako otkrijemo i uklonimo prekancerozne promjene na sluznici crijeva – polipe.

Dugogodišnja iskustva liječnika u inozemstvu i Sloveniji pokazuju da je teret raka debelog crijeva ili rektuma moguće značajno smanjiti redovitim testiranjem na skrivenu krv u stolici. Naime, takvo testiranje omogućuje otkrivanje i uklanjanje polipa te otkrivanje bolesti u samoj početnoj fazi kad je potpuno izlječiva.

Zato od 2009. godine u Sloveniji imamo Program Svít koji je namijenjen muškarcima i ženama u dobi od 50. do 74. godine.

Sudjelovanje u Programu Svít pokriva vaše osnovno zdravstveno osiguranje jer troškove provedbe tog programa snosi Zavod za zdravstveno osiguranje Slovenije.

Program se provodi pod pokroviteljstvom Ministarstva zdravlja Republike Slovenije, a provodi ga Nacionalni institut za javno zdravstvo.

Redovitim testiranjem možete si spasiti zdravlje i život!

NIKAKO NEMOJTE ODBITI POZIV – TESTIRAJTE SE!

**RAK DEBELOG CRIJEVA I REKTUMA VRLO JE ČESTA I
VRLO TIHA BOLEST KOJA SE U TIJELU MOŽE RAZVIJATI
GODINAMA BEZ VIDLJIVIH ZNAKOVA.**

Proteklih smo godina u Programu Svit otkrili polipe ili ranu fazu raka kod mnogih koji nisu ni sanjali da bi mogli biti bolesni. Ti su ljudi najbolji svjedoci koliko je važan Program Svit koji je mnogima spasio život.

Nakon što sam dobio poziv za Program Svit, reagirao sam brzo jer sam se osjećao potpuno zdrav. Nakon provedenog testa dobio sam pozitivan nalaz. U stolici su našli krv! Usljedila je kolonoskopija s pomoću koje su otkrili rak na debelom crijevu, a daljnje su pretrage pokazale kako se rak proširio i na jetra. Usljedila je operacija i liječenje. Danas sam zdrav, živim ispunjen i sretan život i to mogu zahvaliti Programu Svit!

Samo Podgornik

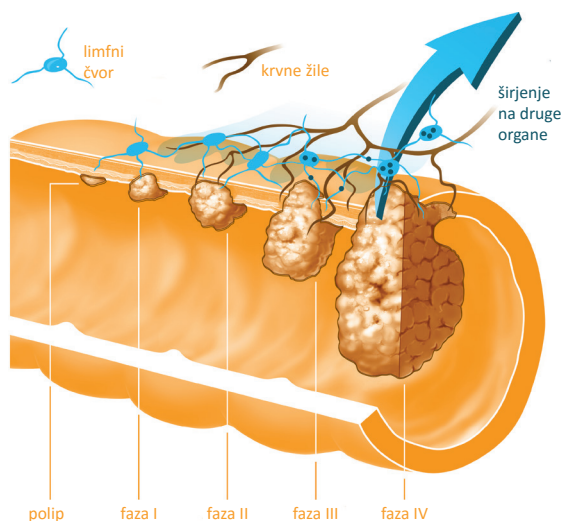

Za zdravlje se svakako vrijedi potruditi. Ja sam nasreću zdrav, ali se u programu Svit redovito testiram jer želim i ostati zdrav. Kada znamo način kako izbjeći podmuklu opasnost, jedino je pametno da to i učinimo!

Viki Grošelj, alpinist

Kako se bolest razvija

Rak debelog crijeva i rektuma ugrožava i muškarce i žene. Taj oblik raka najčešće se razvije iz prekanceroznih promjena na sluznici – polipa. Stanice inače bezopasnog polipa s godinama se mogu promijeniti tako da se iz polipa razvije rak. Bolest napreduje sporo i vrlo skriveno. **Ako je rak još ograničen samo na polip, lako se može odstraniti i onkološko liječenje često uopće nije potrebno.** A ako bolest napreduje i počne se krvnim žilama i limfnim čvorovima širiti po tijelu, liječenje može biti vrlo teško i, nažalost, ne uvijek uspješno. Zato promjene u debelom crijevu treba otkriti što prije!

Faze razvoja raka debelog crijeva

Rizik od razvoja tog raka povećavaju: kronična upala crijeva, obiteljska sklonost razvoju polipa, pušenje, konzumiranje alkohola, premalo kretanja, neuravnotežena prehrana, prekomjerna tjelesna težina i prekomjerno konzumiranje crvenog mesa.

Tko je najugroženiji

Rizik od oboljenja od raka debelog crijeva ili rektuma povećava se s dobi. Najviše oboljelih starije je od 50 godina, ali, nažalost, ta bolest može pogoditi i mlađe.

Posebo su ugroženi:

- najbliži krvni srodnici bolesnika koji su od raka debelog crijeva ili rektuma oboljeli prije 60. godine (ako je obolio otac, majka, brat ili sestra),
- bolesnici s kroničnom upalnom crijevnom bolešću i
- bolesnici kod kojih su u tijelu već otkriveni polipi.

BUDUĆI DA PATOLOŠKE PROMJENE U TIJELU NE KRVARE CIJELO VRIJEME, VRLO JE VAŽNO DA U PROGRAMU SVIT SUDJELUJETE SVAKE DVIJE GODINE. TAKO SE POVEĆAVA MOGUĆNOST DA PRAVOVREMENO OTKRIJEMO MOGUĆE KRVARENJE.

Kad je moja majka saznala da ima rak debelog crijeva, odmah je počela s intenzivnim liječenjem koje je trajalo dvije godine. Pribjegla je i alternativnoj medicini. Bilo je prekasno. Majku sam izgubila kad sam imala 20 godina. Vjerujem da su joj odgovarajući stil života i raniji pregled mogli spasiti život.

Katja Lihtenvalner

Kako se možete uključiti u Program Svit

1. Što prije popunite i potpišite Izjavu o dobrovoljnom sudjelovanju i pošaljite ju u Centar Svit.
2. Ako zadovoljavate kriterije za sudjelovanje u programu probira, poštom ćete dobiti dva kompleta za uzimanje uzoraka stolice. U privatnosti svoga doma prema uputama ćete uzeti dva uzorka i predati ih na poštu u priloženoj omotnici.
3. U laboratoriju Programa Svit obaviti ćemo analizu i utvrditi je li u uzorcima stolice prisutna krv.
4. Rezultat pretrage dobit ćete poštom u roku od oko tjedan dana

Ako u uzorcima stolice ne otkrijemo krv, nalaz će biti **negativan**.

To znači da se u crijevima vrlo vjerojatno ne događa ništa neuobičajeno – na testiranje ćemo vas ponovno pozvati nakon dvije godine, a nakon toga pozivat ćemo vas svake dvije godine dok ne navršite 74 godine. Nažalost, nijedna pretraga nije potpuno pouzdana, zato svejedno treba detaljno pratiti funkcioniranje tijela, a osobito redovitost stolice.

Program Svit spasio mi je život jer su zaposleni u programu bili ustrajni, na tome ću im uvijek biti zahvalna. Nakon kolonoskopije vrijeme se zaustavilo, dijagnoza rak stigla je tihim koracima. Zatim se sve odvijalo brzinom svjetlosti: bolnica, operacija, nalazi. Jedva shvaćam što se dogodilo. Suđeno mi je da se najgori scenarij nije obistinio. Nemojte baciti poziv za uzimanje uzorka stolice, spasite si život!

Marija Hrvatin

Koji simptomi mogu značiti da je u crijevima došlo do patoloških promjena

- Vidljivo krvarenje u stolici.
- Promjena u načinu pražnjenja (vrlo tanka stolica, zatvori nakon kojih slijedi proljev, crna stolica).
- Teška ili ponavljajuća bol u trbuhu.
- Nenamjerni gubitak tjelesne težine.

AKO SE POJAVE NAVEDENI SIMPTOMI, ODMAH SE SAVJETUJTE SA SVOJIM IZABRANIM OSOBNIM LIJEČNIKOM.

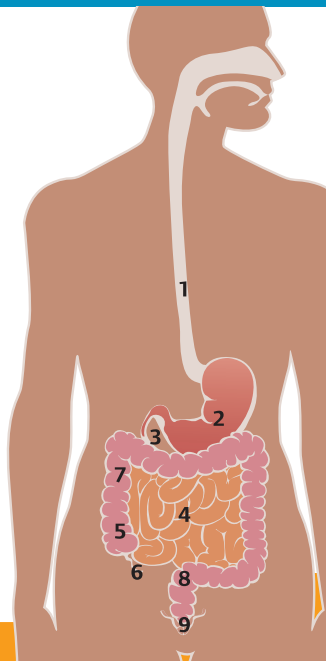
Što ako u uzorcima stolice otkrijemo krv

Ako je rezultat pretrage u Programu Svit **pozitivan**, znači da smo u uzorcima stolice našli krv. To nikako ne znači da imate rak – znači samo da je u crijevima došlo do krvarenja. Zato hitno treba utvrditi zašto je u stolici krv.

Detaljna pretraga debelog crijeva koja će objasniti uzroke krvarenja zove se kolonoskopija.

Uzrok krvarenja uglavnom su polipi, tvorbe sluznica iz kojih se s godinama može razviti rak. Možemo ih nazvati tempiranom bombom, zato ih treba ukloniti.

1 jednjak; 2 želudac; 3 dvanaesnik; 4 tanko crijevo; 5 slijepo crijevo; 6 crvuljak; 7 debelo crijevo; 8 rektum; 9 anus

Kolonoskopija

Iskustva dosadašnje provedbe Programa Svit pokazala su da kod oko 6 % ljudi koji se uključe u Program Svit u uzorcima stolice otkrijemo krv. Svima koji dobiju pozitivan nalaz testiranja na skrivenu krv u stolici savjetujemo da u Programu Svit obave kolonoskopiju. Kod te pretrage liječnik specijalist savitljivom cjevčicom debljine prsta, na kojoj je mala kamera, pregledava debelo crijevo koje prije pretrage mora biti dobro očišćeno. Ako liječnik otkrije polipe, uglavnom ih već tijekom pretrage može ukloniti, što je potpuno bezbolno. Uzete uzorke tkiva šalje na detaljan mikroskopski pregled.

Ako će biti potrebna kolonoskopija, najprije ćete posjetiti svog izabranog osobnog liječnika. Zajedno ćete napraviti plan o tome kako ćete obaviti pregled u okviru Programa Svit. Nazvat ćete pozivni centar Programa Svit i telefonom dogovoriti datum pregleda u jednom od ovlaštenih Svitovih kolonoskopskih centara koji su raspoređeni po cijeloj Sloveniji. Radi se o dijagnostičkim centrima koji zadovoljavaju najstrože kriterije kvalitete obavljanja takvih pregleda.

Pregled je malo neugodan, ali za većinu ljudi bezbolan.

Što ako se ispostavi da je riječ o raku

Ako se detaljnom pretragom ispostavi da se u crijevima nalaze kancerozne promjene, odmah će se početi s liječenjem. Provodit će se pod vodstvom vrhunskih stručnjaka za liječenje raka u suradnji s pacijentovim izabranim osobnim liječnikom.

Suvremena medicinska dostignuća i metode liječenja omogućuju da se rak debelog crijeva ili rektuma potpuno izliječi – samo ako je otkriven dovoljno rano. Što prije – to bolje!

PRIJE NEGO ŠTO SMO U SLOVENIJI POČELI PROVODITI PROGRAM SVIT BILO JE SAMO 12 % SLUČAJEVA RAKA DEBELOG CRIJEVA OTKRIVENIH U RANOJ FAZI. U PROGRAMU SVIT VIŠE OD 70 % SLUČAJEVA RAKA OTKRIJEMO TOLIKO RANO DA ONKOLOŠKO LIJEČENJE UOPĆE NIJE POTREBNO.

NE BOJTE SE SVIJETA U SVOME TIJELU! TESTIRAJTE SE!

Redovito testiranje na skrivenu krv u stolici vrlo je važno ulaganje u zdravlje. Zato je vrlo važno da se u Program Svit uključite svaki put kad ste pozvani.

Katkad smo prema svojem zdravlju malo bezbrižni i testiranje doživljavamo kao obavezu koju je najbolje svaki put prebaciti na sutra. Neka taj sutra bude danas! Zbog raka sam izgubila mnogo meni dragih ljudi i znam da kada se razboli neki član obitelji, to ostavlja vrlo teške posljedice na sve ostale. Ako i vama nije svejedno za vaše najdraže, postavite se u njihovu kožu. Ni njima nije svejedno za vas. Iskoristite darovanu priliku i sačuvajte svoje zdravlje.

Silvestra Brodnjak

Što možemo učiniti da uopće ne obolimo

- Redovito sudjelovati u Programu Svit i drugim programima probira.
- Odlučiti se za zdrav način života. Mnogo se kretati, održavati normalnu tjelesnu težinu, zdravo se hraniti.
- Odreći se pušenja, štetnog pijenja alkohola i drugih štetnih navika.
- Poslušati svoje tijelo i kod problema s crijevima posjetiti svog liječnika.
- Također i druge poticati na takvo postupanje.

Zahvaljujući Programu Svit pravovremeno su mi dijagnosticirali rak i uspješno sam ga pobijedila. Svima koji prime poziv preporučujem – prihvatite ga! Samo je malo dobre volje potrebno da provjerite kako je s vašim zdravljem. Preventivni program koji nam se nudi je neprocjenjiv.

Marija Lili Gričar

Prije uvođenja Programa Svit dvije smo trećine slučajeva raka na debelom crijevu i anusu otkrivali u kasnoj fazi kada liječenje više nije toliko uspješno. U sklopu programa rak otkrivamo ranije, često toliko rano da ga možemo odstraniti već kolonoskopijom pa operacija nije potrebna.

Prim. Milan Stefanović, gastroenterolog

O državnom programu ranog otkrivanja prekanceroznih promjena i raka debelog crijeva i rektuma u Sloveniji

Program Svit državni je program probira jer se ranijim otkrivanjem prekanceroznih promjena smanjuje vjerojatnost obolijevanja od raka debelog crijeva i rektuma te povećava mogućnost preživljavanja bolesnika s otkrivenim rakom.

Program su omogućili Ministarstvo zdravlja Republike Slovenije i Zavod za zdravstveno osiguranje Slovenije. Sudjelovanje u Programu Svit pokriva obvezno zdravstveno osiguranje. Poziv u program dobivaju žene i muškarci u dobi od 50. do 74. godine. Testiranje u Programu Svit treba obavljati svake dvije godine do navršene 74. godine.

Program Svit kvalitetna je zdravstvena usluga koja slijedi preporuke Europske komisije i uzima u obzir otkrića suvremene struke i iskustva najuspješnijih preventivnih programa ranog otkrivanja prekanceroznih promjena i raka u državama Europske unije i drugdje u svijetu. Program Svit osigurava kvalitetu svih usluga, od probirnih i dijagnostičkih postupaka do liječenja otkrivenog raka.

Pozivanje u program i laboratorijske pretrage stolice na skriveno

krvarenje ponavljamo svake dvije godine. Analize uzoraka stolice obavljamo u laboratoriju Programa Svit za cijelu Sloveniju. O pozitivnim rezultatima odmah obavještavamo sudionike i njihove izabrane osobne liječnike, a o negativnim samo sudionike. Izabrane osobne liječnike jednom godišnje obavještavamo o svim njihovim pacijentima koji su sudjelovali u programu.

Kolonoskopije obavljaju posebno osposobljeni specijalisti internisti – gastroenterolozi i kirurzi u posebno organiziranim centrima diljem Slovenije. Preglede uklonjenih tkiva obavljaju specijalisti histopatolozi. Liječenje provode specijalisti u različitim medicinskim centrima.

Stručnu kvalitetu Programa Svit nadzire programsko vijeće koje čine priznati specijalisti različitih struka. Nositelj je Programa Svit Nacionalni institut za javno zdravstvo koji provodi, vodi i koordinira program, a u provedbi programa sudjeluje zdravstveno osoblje mnogobrojnih zdravstvenih ustanova iz cijele Slovenije.

Za dodatne informacije u vezi s Programom Svit možete:

- nazvati telefonski broj pozivnog centra Programa Svit 01/620 45 21 svaki dan od 9 do 14 sati
- pisati na adresu Program Svit, p. p. 241, 1001 Ljubljana ili svit@nijz.si odnosno poslati telefaks na broj 01/620 45 29
- posjetiti internetsku stranicu Programa Svit www.program-svit.si
- posjetiti kontaktnu točku Programa Svit u preventivnom centru svoga doma zdravlja ili
- posjetiti svojeg izabranog osobnog liječnika.

Na vaš zahtjev materijal o Programu Svit možemo vam poslati na talijanskom, mađarskom, engleskom, albanskom ili hrvatskom jeziku. Zvučni materijal i materijal na slovenskom znakovnom jeziku dostupni su na internetskoj adresi www.program-svit.si gdje ćete naći i druge zanimljive informacije.

Nadamo se da ste se već odlučili za testiranje u Programu Svit.

Sa željom da donesete mudru odluku za svoje zdravlje, lijepo vas pozdravljamo.

Suradnici Programa Svit

NIJZ Nacionalni inštitut
za **javno zdravje**

Program Svit
P.P. 241, 1001 Ljubljana
telefon 01/620 45 21
telefaks 01/620 45 29
svit@nijz.si
www.program-svit.si